

SCRISUL banăţean

REVISTĂ TRIMESTRIALĂ A UNIUNII JURNALIȘTILOR DIN BANATUL ISTORIC
COFINANȚATĂ DE CONSILIUL JUDEȚEAN TIMIȘ

DIRECTOR: VASILE TODI

SERIE NOUĂ - ANUL III NR. 4 (12) 2014

Cornel UNGUREANU

Literatura dialectală

Viorel ROMAN

„Dumnezeu lucrează și prin străini”

De vorbă cu...

Sorin FRUNZĂVERDE

Victor NEUMANN

„Centru” și „Periferie”?

Silvia FECHETE

Între dragoste și gânduri

Nicolae SÂRBU

Ierni de demult

Constanța MARCU

Înaintează în iubire

Tiberiu-Buhnă DARICIUC

Herta Müller – primii pași

Vasile VIȘAOAN

Depresia renașterii

George ȘTEFU

Fluturile - debut

Valeriu ANANIA

Cui am vorbit de sărăcie...

Pavel SUȘARĂ

Sissi

Radu Gyr

Cântec deplin

N-ai lăuda de n-ai știi să blestemi,
Surâd numai acei care suspină,
Azi n-ai iubi de n-ar fi fost să gemi,
De n-ai fi plâns, n-ai duce-n ochi lumină.

Și dacă singur rana nu-ți legai,
Cu mâna ta n-ai unge răni străine.
N-ai jindui după frânturi de rai
De n-ai purta un ciob de iad în tine.

Că nu te-nalți din praf dacă nu cazii
Cu fruntea jos, în pulberea amară,
Și dacă-nvii în cântecul de azi
E că mureai în lacrima de-aseară.

Despre literatura dialectală e greu să scrii azi în România fiindcă există blocaje dintre cele mai ciudate. Și dintre cele mai semnificative. Primul dintre ele ar fi legat chiar de tradiția ei: dacă la 1 Decembrie 1918 am realizat România Mare, orice încercare de a pune în valoare statutul Provinciei ar amenința unitatea statului român. Unirea nu ne-a salvat de amenințările dure ale țarilor care au pierdut războiul.

Sau care au considerat unirea românilor o imensă nedreptate făcută patriei lor. Ca atare, vor exista agresioni directe sau indi-

recte, evidente sau subterane, care ar putea pune sub semnul întrebării existența statului român. Orice pagină scrisă reclamă și o lectură specializată, și cine putea fi pus în alertă mai repede decât serviciul special al statului, pus să vegheze? După 1 Decembrie 1918 problema unității naționale se reclama (și) de la unitatea limbii române. Ne uimim azi că un număr de imbecili sau de funcționari k.g.b. au

elaborat un dicționar moldoveano-român, că au decretat „limba moldovenească” limbă de stat, diferită de română, dar ei și-au sprijinit demersul pe valențele unui dialect care putea fi izolat în interiorul limbii române. Unitatea limbii, valorile expresive înalte ale literaturii române țineau de politica statului, gata să-și apere întregul. Pe de altă parte, literatura română și-a trăit, cu intensitate, exclusivismul. Toate s-au împlinit urgent. Opțiunile decisive pentru „limba corectă”, limba română „adevărată” au avut loc sub semnul luptelor împotriva latinismului, italianismului, ciunis-

mului ș.a.m.d. Cei mari ai culturii române, de la Maiorescu la Eminescu și de la aceștia la Caragiale, Creangă, Slavici, au fost luptători energici pentru dreapta scriere. Au fost, nu doar la modul figurat, Învățători. Anatema aruncată asupra unor cărturari de seamă ca Laurian, Massim, Aron Pumnul înseamnă operațiunea de purificare a limbii de latinisme, ciunisme ș.a.m.d. Nu e nevoie de corpuri străine în limbă. Este greu să lămurim serviciile de securitate că dialectul bănățean, în cazul nostru, poate salva un șir de cuvinte care vin din istorie, de demult, pe care limba literară le-a abandonat, le-a pierdut. Literatura dialectală păstrează, conservă, revitalizează „limba veche și-nțeleaptă”. Recuperează imagini ale comunităților rurale. Ale enclavelor. Dar într-un timp în care cultura a devenit a elitelor, într-un timp în care ritmul transformărilor culturale devine asasin, e greu să înțelegem că mai există o literatură care păstrează cuvinte și imagini din spațiile insulare - din enclavele conservatoare.

Carol, din ramura romano-catolică a dinastiei germane de Hohenzollern-Sigmaringen, regele Carol I, a încheiat era domnitorilor greco-ortodocși dependenți de Sultanul turc și patriarhul său grec, ca și de Țarul tuturor rușilor și protectorul tuturor ortodocșilor.

Klaus, catolic-reformat, încheie acum era președinților ortodocso-comuniști moldo-valahi, care au dezamăgit pentru că au ținut poporul cu sfințenie în lanțurile grele ale duhovniciei și soborniciei moscovite și constantinopolitane. Partidele moldo-valahe sunt cele care urmează linia greco-pravoslavnică generatoare de conducători orientali, care consideră statul ca fiind al lor. Ei și anturajul lor nu se deosebesc astfel de o bandă de tâlhari obișnuiți.

Ceașescu și Iliescu au privatizat statul, Constantinescu și Băsescu l-au folosit în interesul familiei. În Europa asemenea comportament e penal, în Orient asta este normal și se justifică cu țeluri mărețe: *Vrem o țară strălucitoare ca soarele sfânt de pe cer; Soarele răsare la București; Sunt mândru că sunt român etc.*

Poate și de aceea Preafericitul Daniel și Preafericitul cardinal Lucian Mureșan l-au

binecuvântat spontan pe noul președinte. Vox populi, vox Dei.

Dumnezeu lucrează și prin străini după cum s-a văzut în războiul de independență și crearea Vechiului Regat în Primul Război Mondial și mai ales la întregirea neamului în România Mare.

Pentru occidentalii Carol și Ferdinand, romano-catolici, ca și pentru Johannis, catolic-reformat, interesul național primează.

Emanciparea românilor nu este însă în interesul rușilor, sârbilor, maghiarilor, grecilor, care după cum știm din trecut, vor un ortodoxism moldo-valah clientelar, duplicitar, corupt și mai ales antioccidental.

La români ideea, programul de emancipare națională și socială a fost formulat de Școala Ardeleană și de Biserica Greco-Catolică Unită cu Roma, pe când fapta statală aparține ortodocșilor moldo-valahi sub regi romano-catolici, sprijiniți de Papa de la Roma.

În mod paradoxal, regii catolicii au pus bazele faptei statale moldo-valahe, dar după 1944, nu numai că sunt reorientate spre Moscova, cu baioneta, două mii de bisericii unite cu Roma, ci este plagiată și ideea Școlii Ardelene. Modelul ortodox moldo-valah, vrea să domine societatea românească. Politica bucureșteană, de a plagia ideea națională pe lângă fapta statală, paralizează energia neamului, ajuns la sapă de lemn, neamul cel mai sărac din Europa. Școala Ardeleană e cunoscută, dar marginalizarea Bisericii Unite cu Roma se practică încă prin minciună și manipulare, fiind discreditată ca fiind iluministă.

Klaus Johannis, a fost ales pentru că a fost receptat ca un reprezentat al valorilor și normelor ardelene, occidentale. El va trebui să le facă însă credibile și peste Carpați, să realizeze un nou consens național, care să împiedice dezmembrarea țării ca în Ucraina, unde estul și vestul țării sunt la fel de incompatibile ca în România. Vezi harta în culori a alegerilor din 2014, Ardealul și Banatul, albastre, Moldova și Muntenia, numai roșii. O incompatibilitate ce bate la ochi și nu mai poate fi trecută cu vederea.

După 500 de ani de administrație primitivă turco-fanariotă și pravoslavnică, ortodocșii moldo-valahi au acum șansa istorică de a se elibera de trecut și integra în civilizația occidentală, nu numai individual, cum fac azi trei milioane de ortodocși, care muncesc și trăiesc în occident, ci în totalitate, ca națiune.

Mai mult decât atâta, sinteza dintre ideea Școlii Ardelene și fapta moldo-valahă permite reluarea dialogului cu Roma început de Fericitul Ioan Paul al II-lea la București în anul de grație 1999, pentru că, mimarea normelor și valorilor occidentale, ca în secolele trecute și mai recent, după aderarea la UE și NATO, nu mai e credibilă, n-are nici o perspectivă.

Președintele Klaus Johannis, Preafericitul Daniel și Preafericitul cardinal Lucian Mureșan, pot să taie acum nordul gordian și să scoată poporul din groapa milenară a umilinței, obedienței și mizeriei orientale, pentru că mai mult decât la alte neamuri, pentru români, toate drumurile duc la... Roma.

De vorbă cu Sorin Frunzăverde

Ziua de 5 octombrie, a însemnat pentru mine, mai mult decât, cum spunea Părintele Cleopa „un început bun”. Aş aduce aminte de întregul îndemn, care, mi-a picat în mână, citind dintr-o carte primită de la un om drag. Îndemnul suna așa: „Niciodată nu este prea târziu pentru a pune început bun”, această frază m-a dus cu gândul, direct, la interlocutorul pe care o să-l descoperiți în rândurile ce urmează. Face parte dintre oamenii pe care îi ascuți și ai impresia că îți pun gândurile în ordine, un om despre care nu aş putea să vorbesc prea mult, pentru că, cuvintele mele sunt prea sărace. Pot să spun atât, am avut ocazia să vorbesc cu omul, Sorin Frunzăverde, despre „Ziua Cinstirii”, o frumoasă acțiune a Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric.

Silvia FECHETE

Ce definiție îi dă președintele Sorin Frunzăverde, acestei zile însemnate, care pentru participanți, a prins deja contur în calendar?

Ziua Cinstirii este o acțiune a Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, care consacră personalitățile din Banat la ele acasă, și în egală măsură este consacrată de o dimensiune aparte a spiritului nostru bănăţean. Dorința de autonomie, de autodeterminare și de ce nu, de autogovernare la nivelul comunităților. Probabil că de-a lungul anilor, în istorie, fără să conștientizăm, aici în acest spațiu special dintre Carpați, Mureș, Tisa și Dunăre, fără să o numim ca atare, descentralizarea a existat, dorința de descentralizare a existat, chiar dacă nu a fost formulată în acest termen specific al zilelor noastre. Acesta este motivul pentru care simțim mult mai multă căldură atunci când aniversăm Ziua Cinstirii, comparativ cu gala anuală, care etalează de asemenea foarte multe personalități regionale și naționale. Cred că, pentru cei pe care îi cinstim în acest fel contează foarte mult faptul că acest lucru se întâmplă la ei acasă. Acolo unde și-au desfășurat de-a lungul timpului activitatea.

Acolo unde au trăit, au muncit, au iubit, au îndurat. Acest lucru s-a întâmplat și la Ghiroda, unde învățătorul Viorel Gligor, după 40 de ani de viață dăruită educației, a fost, cred eu, onorat în fața alor lui, de către Uniunea Jurnaliștilor.

Poate Uniunea prin astfel de evenimente să rupă granițele și să ducă acest gen de evenimente, la frații bănăţeni din Banatul sârbesc sau în Banatul unguresc?

Da, recunosc că nu am organizat astfel de manifestări peste hotare, respectiv în Banatul unguresc și cel sârbesc. Ne gândim la acest lucru pentru anul viitor, dar încercăm să o facem cât mai puțin riscant. Nu din punctul nostru de vedere, din punctul de vedere al unui eventual insucces în comunitatea de acolo. Cred că e firesc să pregătim doar de bine, asemenea acțiuni și dacă ne vom decide pentru anul viitor, evident că o să o facem în Banatul sârbesc. Sunt personalități importante acolo, personalități care s-au dedicat promovării românismului. Într-o țară ex-comunistă, într-o țară marcată de un război civil, cu conotații etnice foarte puternice, naționaliste, cu alte cuvinte, încercăm să facem acest lucru, nu într-un teatru cel puțin aparent.

Este un eveniment care a cinstit un om simplu, am putea spune, nu o personalitate. Este un gest, despre care mi-ar fi greu, să cred, că poate duce la insucces.

Nu, nu poate aici, în Banatul nostru. Un dascăl nu este un om simplu. Dascălul, re-

prezintă un univers de cunoaștere, de generozitate. El a împărtășit zeci de ani din cunoștințele lui, generațiilor de copii pe care i-a educat și crescut într-o anumită măsură. Mai mult, vorbim de un caz, cu un anumit specific, învățătorul Gligor scrie versuri, îngrijit adunate într-o carte de poezie. Cred, că e vorba de creația lui pe parcursul mai multor ani, ceea ce îl face un personaj special.

Ce le spunem celorlalte personaje speciale, care citesc revista „Banatul” și „Scrisul Bănăţean”?

Le spunem, că cele două publicații reprezintă un univers aparte în peisajul publicistic din România de astăzi. „Banatul” este o revistă de administrație și de prezentare a unor repere istorice din comunitățile despre care revista vorbește. Este o revistă, care cu

Membri ai Senatului Uniunii Jurnaliștilor din Banatul Istoric, alături de laureat și invitați. Ghiroda - 5 octombrie 2014

obiectivitate, încearcă să pună în evidență realizările comunităților respective, ale edililor respectivi, ceea ce se întâmplă mai rar într-o țară cum este Țara Bantului în acest moment, însetată de scandal și de grotesc de multe ori. Iar „Scrisul Bănăţean” este o revistă care rivalizează cu „România literară”. O publicație, care, pe de-o parte, datorită condeiilor de mare marcă prezente în conținutul său, dobândește o substanță intelectuală deosebită, pe de altă parte, pentru că dă dovadă și de altruism și promovează poeți sau scriitori tineri.

Tinerele valori, vin ele din urmă?

Categoric, tinerele valori există. Nu știu dacă toate valorile, despre care noi vorbim, au fost pregătite sau sunt pregătite pentru o Românie atât de brutală, de multe ori.

Dar oare nu ne-au educat generațiile care sunt acum la putere. Suntem produsul unor oameni cu experiență...

Cred că sunteți în primul rând produsul televiziunilor. Este adevărat că în politica din

România apare un moment de ruptură față de bunul simț, decență, de vorbe măsurate, gândite și acest moment a apărut în toamna anului 1997. După care, din nefericire, politica românească a alunecat în derizoriu și în brutalitate. Cred că această perioadă urâtă, tristă din societatea românească, pentru că, până la urmă, politica este un domeniu care generează un asemenea trend, o asemenea atitudine, se va încheia.

Credeți?

Da, cu ocazia acestor alegeri. Va începe după aceste alegeri, indiferent cine câștigă o perioadă mai normală. Se revine la atitudini și manifestări decente în politică. Acuma ca o paranteză, există un filozof german, care spune că limbajul este cel care-l definește pe om. Inevitabil de la limbaj a pornit și definirea politicii în România. Cred că la foarte multe conotații brutale se va renunța în limbajul omului politic. Pentru că, până la urmă, politica nu este ceva abstract, este făcută de oameni, care repet, din 1997 nu au găsit modalitatea normală de a se exprima. Pur și simplu au fost influențați de câțiva indivizi, profund brutal, în limbaj cel puțin, și care își mascau anumite frustrări sau anumite carențe educaționale, devenind agresivi.

Încercăm, tocmai, prin astfel de evenimente să scoatem în evidență ce avem mai bun și să promovăm o altfel de Românie, de Banat.

Eu cred că există și o altfel de Românie, mult mai numeroasă și mult mai consistentă decât ceea ce vedem la televizor. Această Românie așezată, care se bucură

de valorile tradiționale, de valorile adevărate, până la urmă, a vieții românești, se regăsește mult mai pregnant în viața comunităților mai mici, mai restrânse. Până la urmă, Uniunea Jurnaliștilor din Banatul Istoric, cred că prin oamenii ei, nici măcar nu a conceput să aibă un alt comportament sau să încerce să facă altceva, decât să identifice aceste valori despre care eu vorbesc și care există. Ele sunt apreciate de comunitățile lor și nu numai, pentru că, până la urmă, cariera unui om, care 40 de ani a fost dedicat învățământului, este o carieră care nu se poate să nu te impresioneze. Ce poate fi mai frumos pentru un asemenea om, ca o instituție să vină prin reprezentanții ei și să-i recunoască valoarea. Unde? Cel mai frumos, la el acasă.

Indiferent de culoarea politică, au venit, aici, oameni să susțină și să aprecieze acest lucru simplu, numit valoare.

Da, pentru că atunci când vine vorba de așa ceva, nu are importanță apartenența politică.

A atunci când vorbim Europa, „centrul” și „periferia” sunt produsul imaginației noastre. Un strălucit exemplu provine din literaturile engleză și americană, de exemplu din aceea ce a fost în măsură să construiască o adevărată geografie imaginată a Balcanilor¹. În cartea sa, Inventarea Ruritaniei. Imperialismul imaginației (Inventing Ruritania. The Imperialism of Imagination), Vesna Goldsworthy investighează arhetipurile create de scriitori celebri, de o lungă producție literară și filmografică în legătură cu Peninsula Balcanică și cu lumile ei. Acestea au apărut în secolul al XIX-lea și s-au perpetuat până astăzi.

¹ Pentru falsa reprezentare a Balcanilor în culturile occidentale vezi Maria Todorova, *Imagining the Balkans*, Oxford University Press, New York, Oxford, 1997; Vesna Goldsworthy, *Inventing Ruritania. The Imperialism of the Imagination*, Yale University Press, London, 1998.

Folosite în politică și în <industria conștiinței> bazată pe mass media, arhetipurile sunt un indiciu nu doar, privind falsificarea realităților, ci și privitor la maniera în care a fost exploatată regiunea ca obiect al dialogului cu sine al culturilor dominante. Rezultatul a fost că societățile, dar mai ales elitele, din această regiune a Europei, au fost și sunt nevoite să învețe nu numai vocabularul Vestului, dar și stereotipurile asimilate de acesta. Aparent absolvit de o posibilă acuzație de rasism – limbajul cultural și politic occidental a creat prin noțiunea de Balcani o alteritate blamabilă pentru orice². Vesna Goldsworthy susține, cu multe argumente, că în pofida faptului că adjectivul „balcanic” poate să însemne opusul lui european, Peninsula Balcanică face parte din Europa. Folosirea adjectivului de balcanism, de obicei adresat vecinului, a fost și este adeseori rezultatul ignoranței și al bigotismului.

Dezavuând interpretările naționaliste, istoria conceptuală promovează o perspectivă comparativă și transnațională a vieții intelectuale, încercând să descopere semnificațiile comune sau diferite de la o limbă

² Vesna Goldsworthy, *Inventing Ruritania...*, p. 232-233.

la alta a națiunilor, numeroasele transferuri culturale, ideile adevărate sau falsurile conținute în limbaje, discursuri, texte. Când e vorba de Centrul și de Răsăritul continentului, perspectiva devine cu atât mai novatoare, cu cât are de înfruntat amintite stereotipii colportate de-a lungul timpului. Europa este un conglomerat de sisteme politice și economice, provenind din multiple valori religioase și culturale, la rândul lor tributare locului în care s-au născut și au evoluat. Particularitățile derivă din mulțimea apartenențelor: Roma catolică, Bizanțul ortodox, Nordul protestant, Sudul mediteranean, Vestul anglo-saxon sau franco-olandez, Estul rusesc. Se înțelege că geografia joacă un rol important. Spațiile indică mai multe sensuri, ce se află sintetizate în conceptul de Europă, parte dintre acestea derivând din moștenirile istorice plurale, din limbile vorbite și textele scrise, din religiile vechi și noi. Cert este că modernitatea nu se reclamă doar de la discontinuități (rupturi), în raport cu evul mediu, ci și din continuități, din valorile ce s-au perpetuat de la un timp la altul și care au conferit o notă de autenticitate oamenilor și locurilor. Studiindu-le, vom descoperi setul de valori ce a făcut posibilă o construcție civilizațională și, finalmente, o identitate.

Gândurile noastre, în lumea în care trăim, sunt niște jucării cu care destinul nostru se joacă pe degete.

Și sentimentele... Sentimentele, nu! În lumea noastră sentimentele se numesc coșmaruri.

În lumea mea, sentimentele sunt corăbii înveșmântate în azur.

Cât de trist mi-ar fi să-mi complic viața cu niște... gânduri?

Cât de vesel îmi este să fiu siajul corabiei înveșmântată în azur ce lunecă fără de umbră prin timp?

În lumea în care trăim, oamenii se iau la trântă cu gândurile și mor, fără să cunoască deznodământul vieții.

În lumea din care vin, oamenii se robesc voluntari ca luntrași pe corabia înveșmântată în azur.

În ce lume trăim? În lumea în care dragostea este privită ca o maladie trecătoare după patru ani.

În lumea în care trăiesc, dragostea niciodată nu cade.

Sala cea veche de bal, cu podele date cu motorină, unde am jucat și teatru și am recitat în copilărie poezii în grai, mai exista încă prin anul 1975. Ne-am strâns atunci acolo, în jurul unei mese mari și bogate, puzderie de fii ai satului, întorși la matcă, de pe unde ne-au zburătăcit vremurile, visele. Tocmai se împlineau 225 de ani buni de școală românească la Ohaba-Forgeci, satul din pusta bănățeană. Firesc, evenimentul n-a trecut, nu putea trece neobservat. Evocarea și spectacolul aniversar au avut loc în căminul cel nou, cu etaj. Pe scenă (pă bina, în grai), am ieșit împreună cu uică-miu Ștefi. Eu spuneam poezii de-un fel, de-ale mele. El de-ale lui, în grai bănățean. Pe rând. Una eu, una el. Hrana cea li-

rică. Iar, masa cea bogată în bucate le-a fost servită goștilor în sala cea veche, pregătită din timp, anume pentru asta. Memoria-mi afectivă reținând totul ca pe-o întâlnire necesară și reușită a satului cu istoria, cu fiii lui. O întâlnire a satului cu el însuși. Așa era pe-atunci, demult, în tinerețe. Parcă nu așa demult.

Între timp, în 2000, s-au împlinit 250 de ani de școală în satul meu. Cifră și mai rotundă. Mai bună de aniversat. Evenimentul a trecut neobservat. Nici până azi, Ohaba mea nu are o monografie. Cum au atâtea alte sate. Căminul cel nou, cu etaj, stă mai mult gol. Pe fiii satului nu-i mai cheamă nimeni la marile sărbători ale satului. Iată, scriitorii Octavian Doclin și Mircea Cavadia au fost declarați cetățeni de onoare ai Doclinului și Voinesei, satele lor de naștere. Eu sunt mai cunoscut la Prigor, la Lăpușnicu Mare, în alte sate din Valea Almăjului, decât în Ohaba mea natală. Să mai vorbesc de cazul flagrant al profesorului universitar Ioan Pătruț? Fost mare lingvist și continuator al lui Sextil Pușcariu, Emil Petrovici și Dimitrie Macrea, ca director al Institutului de Lingvistică din Cluj, el este ignorat în aceeași Ohabă natală. Poate că școala generală din

sat ar trebui să-i poarte numele. Iată cum nostalgia devine strângere de inimă și un sentiment de nedreptate. Puii zburătăciți n-are cine să-i cheme la cuibul cald al satului viu, vuind odinioară de cântec, joc și bucurie.

Acuma stau în biroul meu, scriu și toate astea mi se par definitiv pierdute. Oare numai datorită anilor care mi-au fugit printre degete? Sala cea veche, unde era la sărbători fierbere, foiala de stup, a fost demolată. Jocul lui George Dâru, ca și al bunicului meu Niță Trăica, trăiește doar în amintirea câtorva dintre noi. Avem la Ohaba cămin cultural mare, cu etaj. Dar câte formații artistice fac să-i mai vibreze fereștile? Doar pe la nunți și botezuri te-asurzesc saxofoanele, cu stații date la maxim. Ce ne propunem, să ne putem iar apropia, ca oameni și consăteni, unii de alții?

La asta vreau să revin, într-un alt articol. Deocamdată, să vină sărbătorile. Să cadă iar zăpezile frumoase, ca-n vremea copilăriei. Să-i aud, în gând, pe mama și tata, lângă foc, depanând amintiri cu irozi. Fredonând dulci colinde. Să mă simt iar îmbujorat de ninsori și de fata pe care-o strângeam în brațe. Trăind iluzia că, poate, nu-i totul definitiv pierdut.

Sunt femeie, scriu și mă întreb câte femei, oare, scriind, nu și-au oprit ochii pe firele de praf de pe masa de lucru, de pe călimară, de pe abajurul lămpii.

M-am gândit să abandonez cuvintele pentru o noapte. Joi spre vineri am curățat candelabrele, admirând cât de bine mă văd în luciul formelor din cristal...

Astăzi, probabil, din nou două, trei fire, inocente, proaspete...

Se așterne, se așterne. Îl ștergem, el iarși! O luptă pe cât de zadarnică, pe atât de obligatorie.

Scriu și mă întreb cât de sinceră pot fi cu celălalt-cealaltă din mine. Lumea ne trădează, noi zâmbim, nu observăm, mergem mai departe pentru a ne fi cât de cât bine..., parcă n-ar fi vorba despre noi, ci despre o ființă pe care am vrea să o apărăm. Zâmbești, plângi în tine și mulțumești că nu ești singură.

„Știi tu ce înseamnă să nu ai cu cine te certa?”, mă întreba o prietenă. Tatăl meu îmi spunea un lucru neadevărat de frumos. „Oamenii de valoare umplu golurile multora de care depind. Le umplu, reușesc. Nu au tăria să o facă, mor.”

„Mai spune-mi, mai povestește-mi, ai petrecut atâtea”, îl rugam.

„Am să-ți povestesc o legendă, legenda brutarului și a untarului.

Trăiau, în același sat, fiecare cu meșteșugul lui, un brutar și un untar. Nimeni nu făcea pâine rumenă și unt mai gras, ca și ei. Totul mergea „ca la carte” până ce, într-o zi, ce-i veni brutarului, să cântărească felia de unt. Necaz, necaz mare! În loc să cântărească un kilogram, cât plătise el, erau numai 800 de grame. Poate un mic imbold al invidiei sau, eu știu, o răutate neglijabilă îl mână la judecător. Vreau dreptate, untarul m-a înșelat! Să vină să dea socoteală!

Veni și untarul. Cântăriră bucata de unt și, într-adevăr, fuseseră numai 800 de grame! Mândru de descoperire, brutarul schiță un zâmbet, bine ascuns sub mustață. La judecata de cuviință, untarul recunoscu: Da, așa-i, din mica mea cubucăreală mi-am cumpărat un cântar, dar n-am mai avut bani să îmi cumpăr și plumbii, cu care să cântăresc, așa că am luat pâinea, de 1 kilogram, pe care o cumpărasem de la brutar. Eu nu m-am îndoit de el și nici nu m-am gândit că mă poate înșela.

Judecat și pedepsit fusese, până la urmă, brutarul.”

Vezi, draga mea, judecă-te și numai după aceea caută judecata!

Mi-au stat pavăză aceste cuvinte ale tatălui meu. Și... totuși am greșit...

Dragul meu,

Mai ai doi ani până la pensie, nu-i așa?

Am să te aștept, în fiecare zi, cu masa pusă, cu ceașca de cafea de la ora cinci. Dar, te vei obișnui cu aranjamentul mesei și cu bilețelele pe care am să ți le pun în batistă, când pleci în delegație?

Te întreb, probabil, ce-i cu dulcegiile acestea de domnișoară bătrână, care-ți promite totul, numai să o iei. Nu sunt dulcegiile. E ceea ce vreau să fie cu noi.

N-o să ne certăm pentru bani. Nici dacă te vei duce la meciuri nu am să mă supăr. Am să fiu bună, da, nu râde, bună, nu mai vreau să fiu singură, nu mai vreau! Am să te las să faci ce vrei, să vii când vrei. O să fim doi prieteni buni.

Pretenții mari nu am. O să vezi! Aș vrea să te rog, totuși, o dată, o singură dată măcar, în prima săptămână, când vom fi împreună, să-mi aduci o ceșcuță cu cafea, dimineața la pat, chiar dacă, după aceea, o voi spăla eu...

Ieri am primit lăzile mari în care voi împacheta cărțile și serviciile de masă. Dacă ai fi aici, mi-ar fi mai ușor! Douăzeci de ani în cutii și geamantane și eu lângă ele. Nu te speria, nu iau tot. Voi lua numai lucrurile în care sunt și eu. Lucrurile pe care am pus mâna de sute și mii de ori, au ceva din mine, o taină neimportantă, de fapt, pentru nimeni decât pentru memoria noastră...

Am o mică colecție de păpuși din cârpă. M-au fascinat întotdeauna. Mănuită de păpușar, are nevoie numai de peruci și de panglici. Azi e mămică, mâine-poimâine, sperietoare de ciori. Aceeași formă umplută cu câlți și melană. I se fabrică și un zâmbet din fetru roșu, tăiat, puțin exagerat, în formă de lame lungi și subțiri. Când le așezi cu vârful în sus, păpușa râde. Dacă le așezi cu vârful în jos, plânge. Toate gesturile acestea, care transformă râsul în plâns pe fața cu ochii încreonați, nu fac altceva decât să o pregătească într-un rol secundar, un fel de tragi-comedie!

Privindu-le, ca să le împachetez, le aleg cu grijă, băiat-fată, el-ea. Îmi amintesc de legenda brutarului. Dacă ar fi vii, aceste cupluri niciodată nu ar avea bani destui ca să cumpere „plumbii”. Se vor măsura, în închipuirea lor, cu măsura celui alt. Și așa, din cântărire în cântărire, vor apărea întrebări fără răspuns, învinuiri, lacrimi...

Cum să știi dacă prima măsurare este corectă? Ar trebui să ne îndrăgostim după 90 de ani, atunci când vedem lucrurile cu inocența copilului, și să murim la 18, înțelegând, abia atunci, totul. Dar, cum să facem copii la 90 de ani? Cum să avem zece mâini, în loc de două pentru toate treburile pe care le avem de îndeplinit!

Păpuși de cârpă. Unele femei sunt

deosebite. Stând mult lângă oamenii vii, necunoscuți, preiau de la ei un fel de mod de viață, pe care netrăind-o, decât în sinea lor, rămân cu măștile colorate și zâmbitoare.

Singurătatea în care am trăit, mă obseda în așa hal, încât, din când în când, începuse să îmi fie dragă. Încetul cu încetul lămurisem totul. Un fel de împăcare a mea cu mine. Și astfel, liniștea se prelungea dincolo de mine, în siguranța și confortul celor din jurul meu. Nimic nu era mult. Dădeam. În fiecare clipă dădeam. Până într-o zi, când nu mai aveam ce da. Înăuntrul meu se instala nimicul. Atunci m-am oprit. M-am oprit, în sfârșit! Nu puteam să cer nimănui nici un sfat. Era o stare, de unde trebuia să înceapă ceva. Mult mai puternică decât dirijorii de gesturi din afară. Să adune în jurul ei gânduri, pe care abia atunci le simțeam ale mele. Ce ciudat, îmi revine de multe ori în minte povestioara cu băiețelul de la grădiniță, care avea două batiste. Educatoarea l-a întrebat, într-o zi: „De ce ai tu la tine întotdeauna două batistuțe, ce faci cu a doua, de fapt?” Absolut spontan, copilul îi răspunde: „Una este pentru năsuc și cealaltă să șterg lacrimile colegilor mei, atunci când plâng!”

Da, sentimentul acesta îmi devenise confortabil! Un mod sigur de a câștiga, învingându-mă pe mine însămi. Ce aveam să pierd? Din contră, simțeam că am putere. Starea mea de nimic se transforma încet, încet în nevoia de celălalt. Începusem să descopăr și să înțeleg îngerul fiecărei ființe apropiate. Nu mai căutam puținul, pentru că fiecare avem un Puțin supărător și orgolios. Nu, începusem să intuiesc ceea ce încă nu își descoperise. Atunci când îl obișnuiam cu îngerul lui bun, lumina din ochii lui îmi dădea putere. Am reușit! Pentru mine era o înaintare în iubire. O iubire nouă, pe care nici nu o bănuiam să fie atât de puternică.

Cât de adevărate, versurile acelea despre viața ca dar! Dumnezeu ni-L dă și toate zilele noastre nu facem altceva decât să despachetăm darul. Primele învelișuri zburdalnic de colorate, apoi nuanța înțelepciunii, până la ultimele învelișuri, când trebuie să te pui bine cu moartea, să-și termine repede treaba!

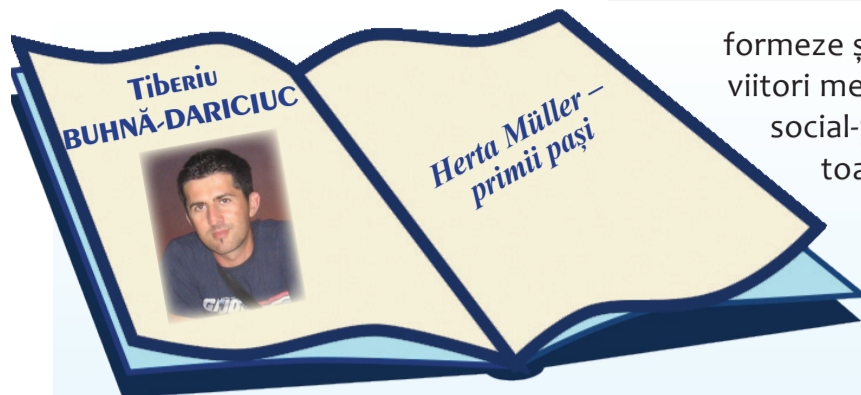
Am să îți comunic telefonic când sosesc. Trenul va intra în gară, voi face un semn de la geam. Tu te vei apropia de vagonul meu, eu voi coborî, ne vom opri unul în fața celui alt și vom tăcea. Tu te vei mira, apoi, ce bine îmi stă cu rochia albă. Trenul va pleca și, odată cu el, vom pleca și noi, sperând să începem totul.

Când trebuia să vin?

- Cred că ieri, doamnă...

Împături scrisoarea, o strecură înapoi în plic și, cu același gest calm, deschise servieta de lângă el. Luă cartea, puse plicul între pagini și își așeză palmele peste coperta colorată.

Era singur. Dacă ea ar fi venit, ar fi fost împreună de zece ani.

De când în sat nu mai sunt decât unsprezece elevi și patru învățători, care toți la un loc se cheamă Școala elementară, profesorul de gimnastică predă și agronomia. De-atunci, la orele de agronomie se exersează săritura în lungime peste o groapă de nisip veșnic udă și se joacă Völkerball¹ - vara cu mingea, iarna cu bulgări de zăpadă. La acest joc, elevii se împart în popoare. Când mingea l-a nimerit pe vreunul, el trebuie să se retragă în spatele liniei de bătaie și, pentru că-i mort, să privească de-acolo până ce toți ceilalți din poporul lui sunt împușcați, în sat se zice „căzuți”. Profesorul de gimnastică are dificultăți cu împărțirea elevilor. De aceea, după fiecare oră își notează cărui popor îi aparține fiecare elev. Cine la ora trecută a avut dreptul să fie neamț, la ora următoare va trebui să fie rus, și cine la ora trecută a fost rus, la ora următoare are dreptul să fie neamț. Se mai întâmplă ca profesorul să nu reușească să convingă numărul necesar de elevi să fie ruși. Când profesorul n-o mai scoate la niciun capăt, atunci zice: N-aveți decât să fiți germani cu toții, dați-i drumul! Și pentru că în acest caz elevii nu pricep de ce-ar trebui să se mai lupte între ei, se-mpart atunci în sași și șvabi.

(Herta Müller - Ținuturile joase.
Editura Humanitas, 2013 pagina 158)

Răsfoind arhiva Școlii Gimnaziale Nițchidorf, am descoperit o serie

de documente foarte interesante din perioada în care Herta Müller a fost aici elevă. Erau anii 60, comunismul era în floarea tinereții, iar școala românească începea să

¹ Völkerball (Mingea popoarelor), la origine un joc războinic ritual, este un joc sportiv foarte popular în țările de limbă germană (unde se desfășoară și competiții la nivel regional), în care fiecare din cele două echipe („popoare” cu „regele” lor) caută să elimine, lovindu-i cu mingea, cât mai mulți jucători adversari.

formeze șoimi ai patriei, pionieri, UTC-iști și viitori membrii de partid. În acest context social-politic, se formează viitoarea scriitoare.

Vreau să simțiți sau să resimțiți șarmul acelor vremuri, citând un catren cu care debutează o compunere a unei eleve din clasa a VII-a din 1967:

Frunză verde de molid,
Eu iubesc acest partid,
Că ne-arată și ne-nvăță,
Zi de zi ne dă povață.

Eleva Herta Müller a participat la un concurs literar la nivelul școlii în același an – 1967, iar compunerea ei se referă la cea mai iubită ființă, mama (Mein liebtes Wesen). Un material foarte interesant, dacă vrem să căutăm în el germenii viitorului talent. Se recunoaște stilul școlar utilizat în redactarea compunerilor la orele de limba și literatură română, câteva figuri de stil necesare și oricum un limbaj îngrijit și o sintaxă foarte bine pusă la punct. Herta Müller a fost pe tot parcursul ei școlar de la Nițchidorf, premiata clasei, iar rigoarea și calitatea profesorilor, care au predat în acele vremuri și-au pus amprenta pozitivă asupra elevei model, care avea să impresioneze întreaga lume cu stilul ei direct, necenzurat și cu nervul ce se simte în operele sale.

Elevii premiați în anul școlar 1967-1968

- Clasa a VIII- a A: Micșa Eugenia – 2. Husariu Teodor – 3. Bratu Cornel
- Clasa a VIII-a B: 1. Müller Herta – 2. Adam Petru – 3. Hipp Baltazar (acest elev va fi evidențiat în mod deosebit pentru activitatea sa muzicală depusă în ultimii ani în această instituție)²

Biblioteca Școlii Gimnaziale Nițchidorf deține o colecție valoroasă de documente școlare din perioada în care scriitoarea a studiat aici: diploma de absolvire a 8 clase, cataloage, lucrări cu care a participat la concursuri, cărți din biblioteca personală a Hertei, fotografii și numeroase volume traduse în limba română.

Nițchidorful a devenit un reper important în traseul turistic al oricărui străin care vizitează Banatul. Din 2009, de când Nobelul i-a revenit scriitoarei pentru „densitatea poeziei și sinceritatea prozei cu care a descris plastic universul dezrădăcinaților”, această localitate șvăbească a fost vizitată de către pasionații de literatură din toată Europa.

Anexă: Compunera elevei Herta Müller, din anul 1967

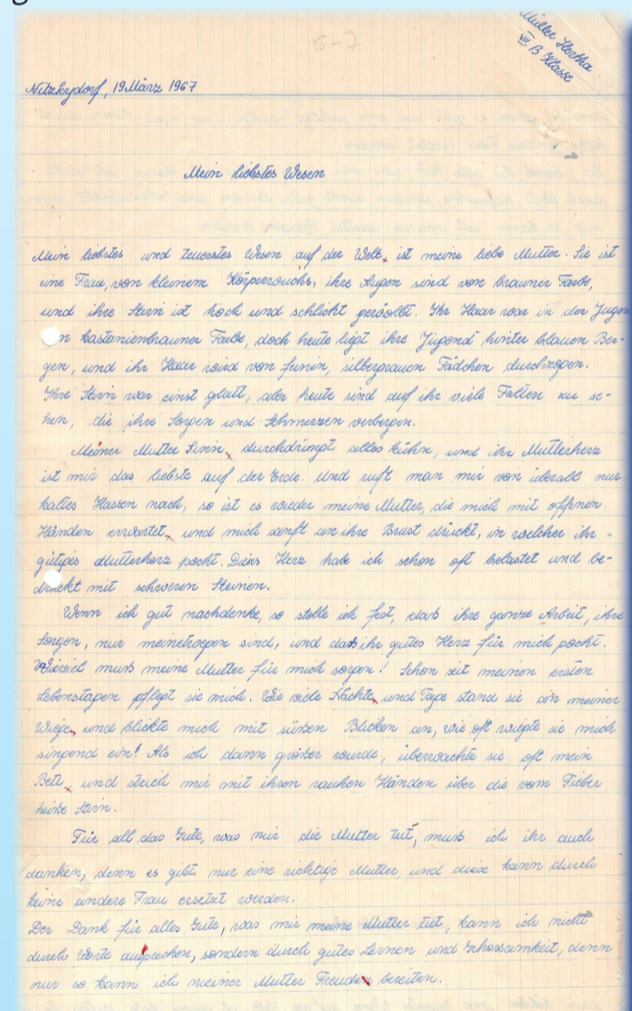
Cea mai dragă ființă

(Traducerea compunerii scriitoarei din clasa a VII-a)

Cea mai dragă și scumpă ființă din lume este draga mea mamă.

Ea este o femeie micuță de statură, cu ochii de culoare maro, iar fruntea ei este înaltă și ușor arcuită. Părul i-a fost în tinerețe castaniu, dar azi tinerețea ei este în spatele dealurilor albastre. Părul îi este străbătut de fire fine argintii.

Pe fruntea odinioară netedă se văd riduri care ascund grijile și suferințele ei. Scopul mamei mele alungă răutatea, iar inima ei de mamă îmi este cel mai drag lucru pe pământ. Atunci când sunt înconjurată de ură, ea este cea care mă strânge ușor la pieptul ei unde bate inima bună de mamă. Această inimă a fost deseori încărcată și strivită de pietrele grele.

Dacă mă gândesc bine, realizez că toată munca ei, grijile ei, sunt doar din cauza mea și, că, inima ei bună bate doar pentru mine.

Câte griji trebuie să poarte mama pentru mine! Încă din primii ani de viață m-a îngrijit. Câte nopți și zile a stat lângă leagănul meu și mă privea dulce de câte ori mă adormea!

Când am crescut, păzea adesea patul meu și-mi mângâia fruntea fierbinte de febră cu mâinile ei aspre.

Pentru tot binele pe care mama mi l-a făcut, trebie să-i mulțumesc, deoarece există o singură mamă și nu poate fi înlocuită de nicio altă femeie.

Mulțumirea pentru binele făcut de mama, nu o pot răsplăti doar prin cuvinte, ci prin învățătură și ascultare, doar astfel pot să-i fac bucurii mamei.

Drumul care duce spre clinica de imagistică pare lung și interminabil, pentru că la capătul acestuia se află un verdict, care în toate cazurile face diferența între viață și moarte, între cancer și speranță, între suferință și fericire. Ajuns acolo, te așteaptă o persoană care, deși reală, pare desprinsă dintr-un film, unde ar putea juca rolul îngerului aducător de speranță sau al demonului, prevestitorul armagedonului lumii, care, nu până demult, o considerai anostă și fără sens, iar acum îți este frică cu fiecare secundă care trece, că o să zboare fulgerător pe lângă tine ca un tren, pentru care, stația, unde te afli, nu mai prezintă importanță. Tunelul investigator pare rece și neprimitor, iar primul lucru care îți vine în minte, în timpul examinării, este să spui o rugăciune, în care să rogi divinitatea să-ți mai dea o șansă, să-ți demonstrezi ție și lumii întregi, că viața este cel mai frumos dar care ți s-a făcut vreodată. După scanarea trupului, dar mai ales a sufletului, urmează clipe cumplite de așteptare, în care mintea zboară în cele mai neașteptate locuri, viața pare un ecran pe care se derulează tot ce ai făcut și ce ar mai trebui să faci, până când vezi, după cortină, persoanele care îți sunt cele mai dragi, iar când ajungi la copii simți cum un nod în gât pune stăpânire pe tot ce a mai rămas puternic în tine și atunci ai o frică de care poți fi sigur, că, este umbra unei depresii care încet, încet, îți va fura toată viața, poate puțină care ți-a mai rămas. Orele trec și lucruri, care înainte păreau foarte banale, acum au însemnătatea lor, nu ai

privit niciodată cu atâta admirație o floare și poate nu te-ai gândit să-ți ridici privirea spre cer și să admiri soarele, care ți-a încălzit de atâtea ori sufletul și, culmea, nu i-ai mulțumit niciodată.

Ușa se deschide, iar curierul care îți aduce plicul, cu un gest banal, îl întinde spre tine, iar când din privirea lui culegi un aer de compasiune, realizezi că aproape știi rezultatul, iar el, deși blond și gingaș, seamănă de data asta mai mult cu curierul morții. Cu mâna tremurândă și cu puținele cunoștințe medicale pe care le ai, deschizi, sfios, ușa spre viață sau spre moarte, spre neoplasm și depresie sau spre speranță și normalitate. L-ai deschis, iar privirea fixează un cuvânt, care de cele mai multe ori înseamnă moartea-tumoră. Începi să te clatini, ai vrea să te sprijini de ceva, de ce oare, tremuri, privirea ți se încețoșează, speranța este înlocuită de deznădejde, ai căzut, pământul îți fuge de sub picioare, ești îngenunchiat, dar simți că și genunchii te trădează, iar atunci te sprijini de zidul a ceea ce mai ai bun în tine și agățat de eul tău, încerci cu disperare să te ridici. Vrei să trăiești. Oare, vei reuși? Întrebările curg. De ce, eu? Cu ce am greșit? Ce voi face în continuare? Încet, încet, firele depresiei te înconjoară ca o carapace, din care încerci cu disperare să evadezi, realizezi cu disperare că nu poți, frica, de tot ce te înconjoară, pune stăpânire pe tine, perfecțiunea și entuziasmul cad rând pe rând, iar egoul tău rămâne o himeră, care pare prea departe, alergi într-o lume pe care ieri o dominai cu superioritate, iar acum pare că ar fi mai bine dacă ai părăsi-o. Ieri erai sus, azi ești jos și ți se pare prea complicat, sufletul moare încet, până când îți dai seama că totuși nu ești singur pe lume și trebuie să-ți calci orgoliul în genunchi și să ceri ajutor.

Ieși din casă, privești soarele, îți saluți prietenul, vorbești cu el, îi împărtășești durerea, îi ceri ajutorul, îți dai seama că nu

ești singur și atunci mintea începe să lucreze. Ești salvat sufletește, ai câștigat o luptă, mai urmează să-ți repari trupul. Asta este mai ușor, pentru că trupul doare, dar sufletul sângerează. Trupul se repară, dacă ai ceva lipsă și se adaugă, dacă ai ceva tumoral și se scoate, dar sufletul dacă l-ai pierdut, ai să fii într-o neîncetată căutare, el este stâlpul pe care se agață tot ce avem nobil în noi, fără el suntem doar niște stafii neînțelese într-un tren, care, în marea trecere, uită să mai oprească în halta izvorului fericirii. Am întâlnit maeștrii care mi-au scos un rinichi, și mi-au reparat trupul, dar, mai ales persoane, care m-au făcut să înțeleg că un suflet echilibrat, suplinește orice pierdere. Deseori mi s-a spus că râsul meu este foarte tonifiant, iar senin, am spus de fiecare dată, că dacă râzi cu tot trupul, în trecut sufletul tău, sughițând în lacrimi, a băut paharul tristeții până la fund, dacă ți-a șuiertat glonțul pe la ureche, sufletul și-a făcut o platoșă care poate să respingă chiar și proiectilele dum-dum. Sufletul este regele, iar trupul paharnicul, mângâiați-vă sufletul dar aveți grijă și de paharnic.

Astăzi lumea pare a fi cuprinsă de același neoplasm, care poate însemna depresie sau renaștere. Oare, ce vom alege? Celor de vârsta mea le este frică să nu-și piardă libertatea, dar generația tânără nu concepe să nu fie liberă. Viața și libertatea sunt două lucruri nobile, unul dăruit, iar celălalt câștigat. Păstrați-le, pentru că altfel depresia v-a învinge renașterea, iar neoplasmul întunericului va sugruma visul vieții și, atunci sufletele noastre vor da socoteală sângelui generațiilor trecute și poate gloriei încă necunoscute al celor care vin. Nu uitați, suntem, totuși, trecători, dar dâra sufletului nostru rămâne, pe ea, generațiile ce vin, pot sta vertical sau pot să alunece. De noi depinde, nu uitați!

Zam 21-11-2014

Atunci când am primit la redacție versurile semnate de George Ștefu, nu cunoșteam vârsta autorului. Acum o cunosc și cred că „Scrisul bănăţean”, debutându-l pe acest copil care își permite iluzii, își va asuma cu mândrie, peste ani, încrederea de azi într-un viitor literar ireductibil.

V.T.

Eu sunt un fluture cu o singură aripă.

Lacrima durerii ce o port în sufletul meu,

Nu poate fi ștearsă.

Acum, eu stau pe petalele unei flori și mă minunez.

Lumea toată vreau să o văd, dar harta trebuie s-o învăț.

Un singur cuvânt mai am de spus, adevărul:

Nu voi fi niciodată ca și voi.

Dentrasem în anul doi la Medicină și aproape îl isprăvisem cu aceeași pereche de pantaloni, în două culori înădite, pe care o avusesem la Sibiu. Trebuia să mă prezint la examenele de la Academia Teologică și am solicitat o audiență la episcopul Nicolae Colan, cu o cerere pentru scutire de taxe. Episcopul era un cărturar de seamă, membru al Academiei Române, mă știa de la șezătorile literare,

mă felicitase pentru poeziile mele, aveam toate motivele să cred că-mi va aproba cererea. E adevărat, nu mă întrebase niciodată ce fac, cum o duc, dacă am ce mânca sau unde dormi – cum făcea bunăoară, secretarul general al Universității, domnul Vătășescu – dar, oricum, îl credeam sensibil la nevoile altora. N-a fost așa. Episcopul mi-a spus că nu se poate, că Academia are o mulțime de lipsuri materiale, că Episcopia cu greu o poate susține, și așa mai departe.

Nu-mi venea să cred. I-am vorbit și eu de sărăcia mea, de strâmtorările de tot felul, i-am înfățișat dovezi, am insistat, l-am rugat, am cerșit. Episcopul se arăta inflexibil, nu părea convins de nici un argument, îmi împinsese hârtia, ușor, la marginea biroului. Atunci, disperat, am făcut cel mai mare gest de umilință din viața mea: mi-am dat în lături

pulpanele de la rasă și dulamă și i-am arătat episcopului ce fel de pantaloni purtam pe mine. El a ridicat din umeri, a neputință, și n-a zis nimic.

Am plecat rușinat, umilit de moarte, și am ajuns acasă plângând. Pantalonii aceia blestemați îmi ardeau trupul. O bună parte din casa în care ședeam era magazie de echipament sportiv, fel de fel de mingi, rachete, bocanci, pantofi de tenis, sulite, discuri și tot felul de... haine: bluze, pantaloni, căciulițe, șepci, toate claie peste grămadă; sportivi veneau, își luau ce le trebuia pentru exercițiile lor și le aduceau înapoi, fără să le fi luat în primire și fără să le predea cuiva anume. În ziua aceea, cu inima rănită și dinții strânși, m-am strecurat în una dintre magazii și am furat o pereche de pantaloni, iar pe cei vechi i-am ars în sobă. Umilința fusese atât de mare încât noii mei pantaloni, deși de furat, nu mă ardeau.

Am cunoscut-o pe Sissi, pe împărăteasa și pe Regina noastră, dar și pe femeia spectrală, un fel de Zână întrupată acolo, în inima fierbinte, dar din ce în ce mai slabă, a împărăției, din povestirile unchiului meu Nicolae Puia, zis Cola Pilega, căruia, iată, îi și dedic povestea mea cu Sissi, un soldat credincios al Luminăției Sale și un rătăcit incurabil prin lumea aparentă, care umbla noaptea, din Bănia la Rudăria și de aici la Berzasca, la Drencova sau la Moldova Nouă, să-și caute un stăpân pentru lunile grele de iarnă, care vorbea cu duhurile și se războia cu strigoii fără căpătâi, iar dacă se întâmpla să ajungă în casa vreunei văduve, știa el de ce, uita pe loc scopul vizitei în clipa în care primea un pahar de rachiu, pentru că într-o seară de iarnă, când aveam, cred, vreo zece ani și când începeam să descopăr că unele organe din dotare, aparent previzibile și docile, încep, subit, să o ia razna și să-și afirme, imperativ, personalitatea, el m-a tras mai aproape, și-a șters fruntea, prelung, cu un crac de izmana pe care îl folosea ca fular, și, cu o voce șoptită, dar cu un altfel de șoptă, m-a întrebat dacă mișcă, mișcă, dacă a început să miște, apoi mi-a spus că a luptat în Albania, într-un loc mlăștinos, unde l-a prins malaria, de și acum mai are frisoane și îl apucă frigurile când ție lumea mai dragă, și uite, mergeam pe străzi

în patulă, și unul, de prin Teregova, cred, îmi zice măi Nicolae, dacă acum, așa cum mergem noi pe stradă, uite, după colțul ăla, pe care se cațără Mâna Maicii Domnului, uite, zice, de acolo apare acum Regina noastră, împărăteasa Sissi, ce-ai face tu, măi Nicolae, cum să apară, îl întreb eu, că nici nu mai știu cum îl cheamă, dacă o mai trăi, Dumnezeu să-l ierte, că era mai mare ca mine cu vreo zece ani, cum o să apară, băi, că e moartă de ani de zile, a omorât-o ăla,

italianul, zic, ei, e moartă, zice el, cum dracu să fie moartă, păi tu nu știi, îmi spune el mai apăsător, că împărății și împărătesele nu mor, ei doar se ascund, au ei, acolo, un ascunziș sub pământ și cum vine sorocul, hop, te trezești cu ei unde nu te aștepti, ba vin să inspecteze armata, ba cercetează, așa, pe

ascuns, starea împărăției, dar nu isprăvește ăla de spus, a, Ilie îl chemă, Ilie, ca pe Sfântul Prooroc, că numai ce apare una, de după colț, o albaneză cu niște pantaloni largi și înfășurată la față cu un fel de cârpă neagră, de i se vedeau numai ochii, iar ochii ăștia îi sclipeau al dracului, al dracului ce-i mai sclipeau, și noi mergem către ea, ce să zic, mai mult eu, că eram mai tânăr, și cum mă apropiam, Doamne ce ție și cu tinerețea aia, vine și pleacă mai rău ca o curvă, azi e aici, mâine parcă n-a fost niciodată, și așa, cum mă apropiam, pe cât erau de largi pantalonii ei, pe atât simțeam că se strâmtează ai mei, de mergeam așa, puțin crăcănat, și când ajungem noi față în față, ea se uită la mine cu ochii mari, iar eu mă uit la ea cu ochii mici, abia mijiiți, ea se lipește de zid, ca să ne facă loc, iar eu mă apropii de ea, o văd cum respiră, adânc și repede, că i se umflă și i se dezumflă cârpa aia de la gură ca bășicile brotacilor când orăcăiesc, și mirosea toată a Mâna Maicii Domnului de mă lua amețea, apoi țâști, așa, ca un șarpe, mă reped către ea, o vad că se face mică, își pune mâinile la ochi și scoate un sunet slab, ca un oftat, iar eu îi pun mâna la pizdă și o simt așa, cum îmi umple mâna, moale și pufoasă ca un pisoiaș, după care m-a luat, așa, o amețea, ea a mai țipat o dată scurt, acum puțin mai tare, a bătut de câteva ori, pe loc, din picioare, și mirosul acela sfânt de Mâna Maicii Domnului parcă m-a terzit dintr-un vis... hai, Nicolae, hai, băiete, hai să ne-ntoarcem la garnizoană, mi-a zis atunci Ilie ăla și m-a luat, așa, ca un frate mai mare, pe după umeri, ei, cum e, m-a întrebat atunci unchiul meu Nicolae Puia, zis Cola Pilega, din nou, în șoptă, mișcă, simți așa că mișcă și se face ca bățul?

se distribuie gratuit

În atenția cititorilor noștri:

Revista „Scrisul bănățean” se distribuie prin rețeaua de difuzare a jurnalului „Banatul” în instituțiile de cultură de pe cuprinsul Banatului istoric.

ISSN 2284 – 6956
ISSN-L = 2284 – 6956

www.scrisulbanatean.ro

Tel. 0721 935 392

COLEGIUL DIRECTOR Vasile BARBU * Ioan BERLOVAN * Nicu CIOBANU * Doru Dinu GLĂVAN * Ioan HAȚEGAN * Răzvan HRENOSCHI * Marian ODANGIU * Gelu STAN
webmaster: Grațian NEAMȚU Corector: Lina NINCU